

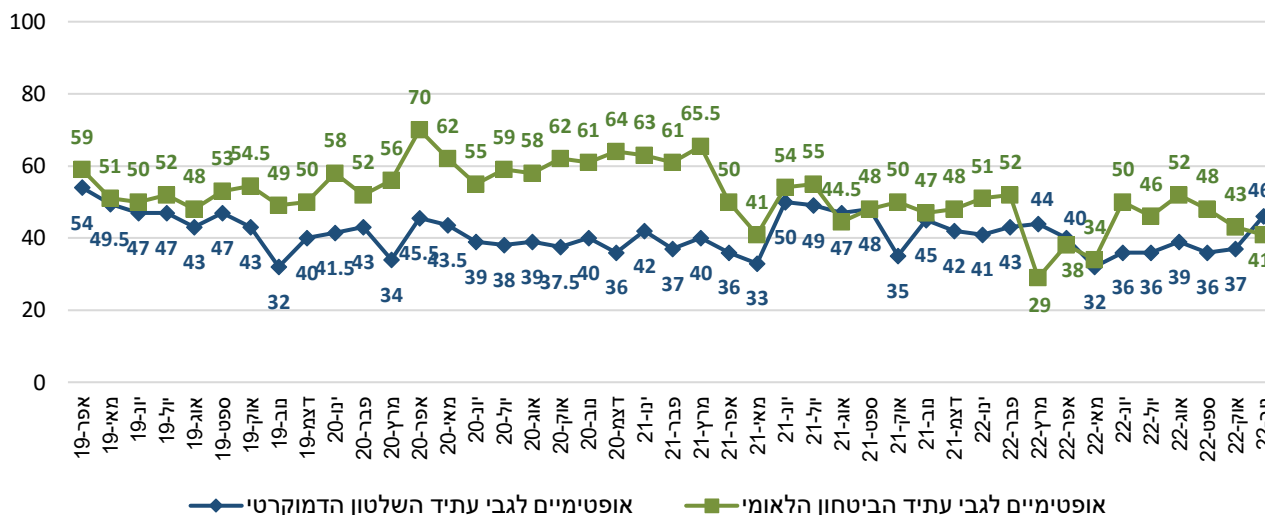
ממצאים עיקריים

- ❖ לראשונה מאז אמצע 2019, האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל עולה על האופטימיות לגבי מצב הביטחון הלאומי. עם זאת, בשני הנושאים אין רוב לאופטימיים לגבי העתיד.
 - ❖ האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל גבוהה פי כמה בימין, שם מדובר ברוב גדול, מאשר במרכז ובשמאל, בהם מדובר במיעוט קטן של אופטימיים.
 - ❖ רוב בציבור (יהודים וערבים) חוששים שהם או בני משפחותיהם ייפגעו באירועי טרור. שיעור הנשים החוששות גבוה בשתי האוכלוסיות משיעור הגברים. החשש רב יותר בקבוצות הגיל הצעירות.
 - ❖ שיעור שבעי הרצון מתוצאות הבחירות בכלל המדגם נמוך במעט משיעורם של מי שאינם שבעי רצון. בקרב היהודים שביעות הרצון גבוהה מאשר בקרב הערבים. כצפוי, בקרב הימין שיעור שביעי הרצון עולה על שיעורם במרכז ובשמאל.
 - ❖ בקרב היהודים רוב קטן דיווחו שהם עוקבים אחרי השיחות להקמת הקואליציה לעומת מיעוט, אם כי גדול, בלבד בקרב הערבים.
 - ❖ בדקנו את התמיכה ב-7 הצעות חקיקה שהושמו בשלבים מסוימים על השולחן במהלך השיחות לכינון הקואליציה. בכלל המדגם אין רוב התומך באף אחת מהן. פילוח לפי מחנות פוליטיים (יהודים) העלה רוב רק בהצעות העוסקות בהכשרת יישובים לא חוקיים ביהודה ושומרון ובביטול האיזור החוקי על הפרדה בין גברים ונשים במרחב הציבורי.
 - ❖ הציבור חצוי בשאלת הסיכויים שהכנסת תחוקק בעתיד הנראה לעין חוק שיפגע בזכויות הבסיסיות של האזרחים. שיעור המעריכים כי הסיכויים לכך גבוהים גדול בשמאל ובמרכז מאשר בימין וכן בקרב הערבים בהשוואה ליהודים. עם זאת לא מצאנו הבדל גדול בשאלה זו בין מדידת החודש לבין המדידה ב-2018.
 - ❖ גם בשאלת שינוי הרכב הוועדה למינוי שופט בית המשפט העליון לא מצאנו הבדלים עקרוניים בין מדידת 2018 למדידה הנוכחית – השיעור הגדול ביותר מעוניינים בהגדלת מספר השופטים בוועדה. פילוח לפי מחנות פוליטיים מעלה כי בקרב מי שהגדירו עצמם ימין – השיעור הגבוה ביותר מעוניין בהגדלת מספר הפוליטיקאים בוועדה.
 - ❖ שוב כמו במדידות קודמות בהקשר לפסקת ההתגברות, גם הפעם יש רוב לסבורים כי לבית המשפט העליון צריכה להיות סמכות לבטל חוקים שמחוקקת הכנסת אם הם עומדים בסתירה לחוקי היסוד. ואולם ההבדלים בי הקבוצות הם עצומים: למשל, בקרב החילונים יש רוב גדול התומך בכך, ובקרב החרדים – מיעוט קטן.
 - ❖ רוב בציבור מוכנים להגיע לפשרות הנושאים הפוליטיים העומדים על הפרק כדי לגשר על הפיצול בין המחנות והקבוצות השונות ולאפשר ביניהם הידברות.
- זהו הסקר הראשון שעשינו לאחר בחירות 2022 ונגענו בו במקבץ נושאים העובדים כיום על סדר היום, הן ברמת התחושות (למשל שביעות רצון מתוצאות הבחירות) והן ברמת ההערכות לעתיד (למשל, הסיכויים לחקיקה פוגענית ברמת זכויות האדם הבסיסיות).

מצב הרוח הלאומי

במידה זו, לראשונה מאז התחלנו להציג את 2 השאלות הקבועות באפריל 2019, האופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל עולה על האופטימיות לגבי מצב הביטחון הלאומי. הדבר נובע במידה מסוימת מהמשך הירידה באופטימיות הביטחונית בשל המספר העולה של הפיגועים (ירידה שראשיתה באוגוסט השנה, אבל שקדמו לה מדידות נמוכות במידה ניכרת המרץ, אפריל, מאי שגם הם היו עתירי פיגועים), אבל יותר מכך בשל הנסיקה באופטימיות לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל בקרב מי שמגדירים עצמם ימין.

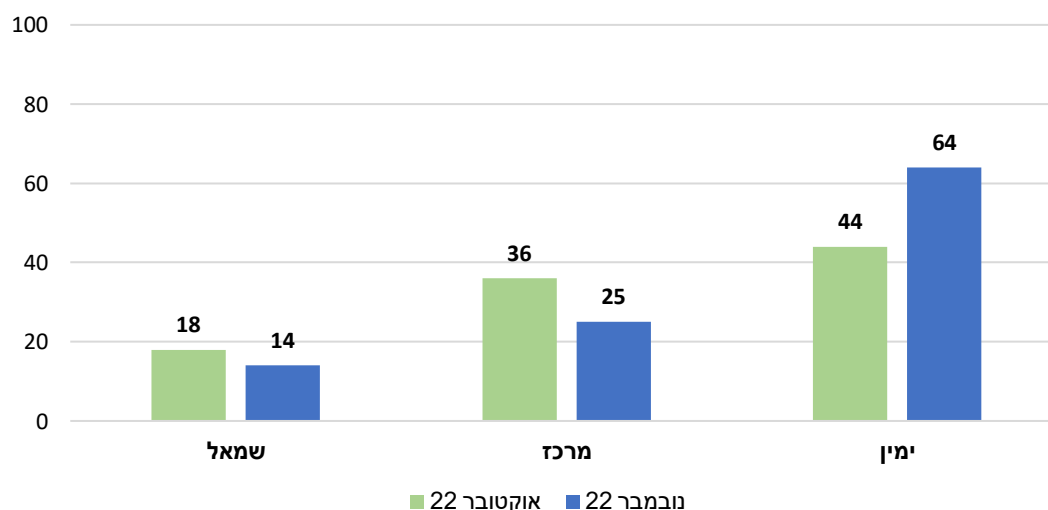
אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל ולגבי עתיד הבטחון הלאומי, אפריל 2019-נובמבר 2022 (%) (כלל המדגם)

שיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בקרב היהודים גבוה במידה רבה מאשר בקרב הערבים (48% לעומת 34%). התמונה דומה כשמדובר בעתיד הביטחון הלאומי: 44% מהיהודים לעומת 29% הם אופטימיים. עם זאת, יש לשים לב שבשני הנושאים אין רוב לאופטימיים לגבי העתיד.

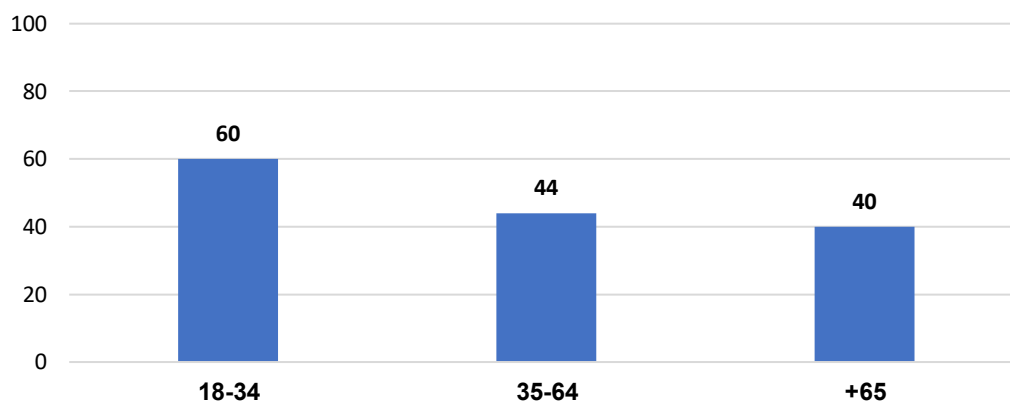
בקרב היהודים שיעור האופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל בימין הוא כיום שלישם וכמעט פי חמישה מאשר בשמאל ופי שלושה במרכז, שם מדובר במיעוט בלבד (בהתאמה כשמינית וכרבע). כלומר, בשמאל ובמרכז חלה אחרי הבחירות ירידה בשיעור האופטימיות, ואילו בימין – עלייה.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל אוקטובר ונובמבר 2022 (%) (יהודים לפי מחנות פוליטיים)

בקרב הצעירים היהודים האופטימיות גבוהה יותר, אבל ממצא זה קשור ככל הנראה לעובדה שהצעירים מגדירים עצמם ימין בשיעורים גבוהים יותר מאשר המבוגרים. כלומר, המשתנה המשפיע יותר הוא העמדה הפוליטית ולא הגיל כשלעצמו.

אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל, נובמבר 2022 (% , יהודים, לפי גיל)

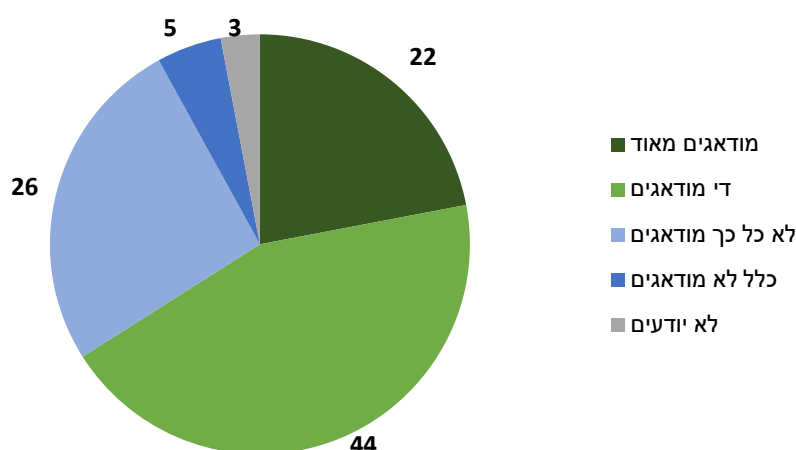

מפילוח של התשובות לשאלת האופטימיות פסימיות לגבי עתיד הביטחון הלאומי לפי מחנות פוליטיים (יהודים) נראה כי ההבדלים בין המחנות גדולים יותר מאשר בשאלת עתיד השלטון הדמוקרטי. יתירה מזו, בימין יש רוב לאופטימיים (53%), לעומת מיעוט אופטימיים במרכז (35%) ובשמאל שיעור האופטימיים אפסי.

המצב הביטחוני

ככל הנראה בשל הגל הגואה על אירועי טרור בחודשים האחרונים מצאנו כי כמעט שני שליש מהמרווינים מודאגים כי הם או בני משפחתם ייפגעו ממעשי, כאשר בסוגיה זו אין הבדל בין יהודים לערבים (יהודים – 65%, ערבים – 68.5%).

איזו מידה אתה מודאג או לא מודאג מכך שאתה או בני משפחתך עלולים להיפגע ממעשי הטרור בחיי היום יום שלכם? (% , כלל המדגם)

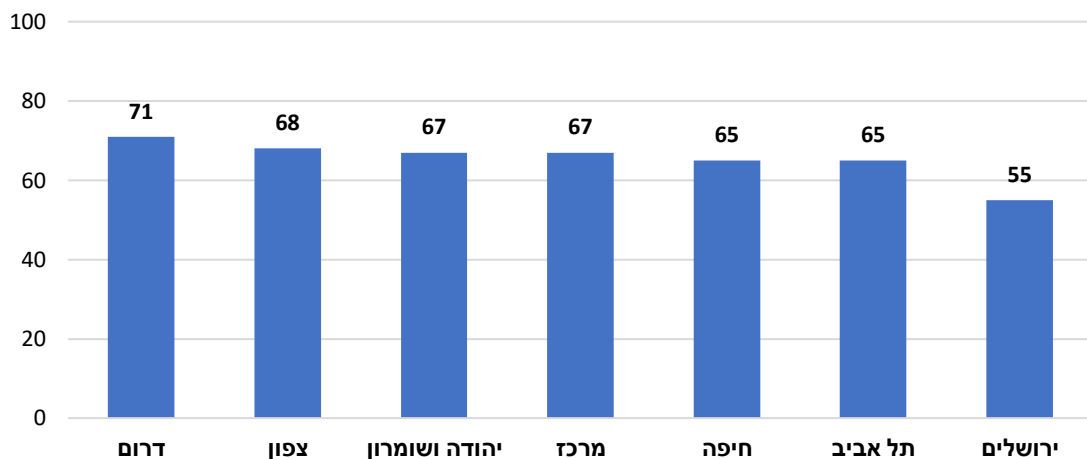

נשים, יהודיות וערביות, מביעות חשש רב יותר מהגברים כי הן או בני משפחתן ייפגעו, כאשר הפער בציבור היהודי מגיע לכמעט 20% (74% מהנשים חוששות לעומת 56.5% מהגברים). בקרב הערבים המספרים המקבילים הם – גברים 61%, נשים 75%.

פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מעלה כי בעוד מהשמאל מעל שני שליש ממי שהגדירו עצמם ימין חוששים להיפגע מטרור לעומת מחצית מהשמאל. המרכז בטווח עם 61% של חוששים. פילוח לפי גיל העלה כי מעל שלושה רבעים מהצעירים, 18-24 (77%) הביעו חשש להיפגע באירוע טרור, למול כמחצית מהמבוגרים (65%).

פילוח המרואיינים היהודים לפי אזור המגורים העלה כי דווקא תושבי ירושלים, בה התרחשו מספר גדול יחסית של אירועי טרור בתקופה האחרונה, הביעו את מידת החשש הנמוכה ביותר (54%), כאשר בשאר האזורים החשש נע בין 65% (תל אביב וחיפה) ל-71% (דרום הארץ).

חוששים כי הם או בני משפחתם עלולים להיפגע ממעשי טרור (% , יהודים, לפי אזור מגורים)

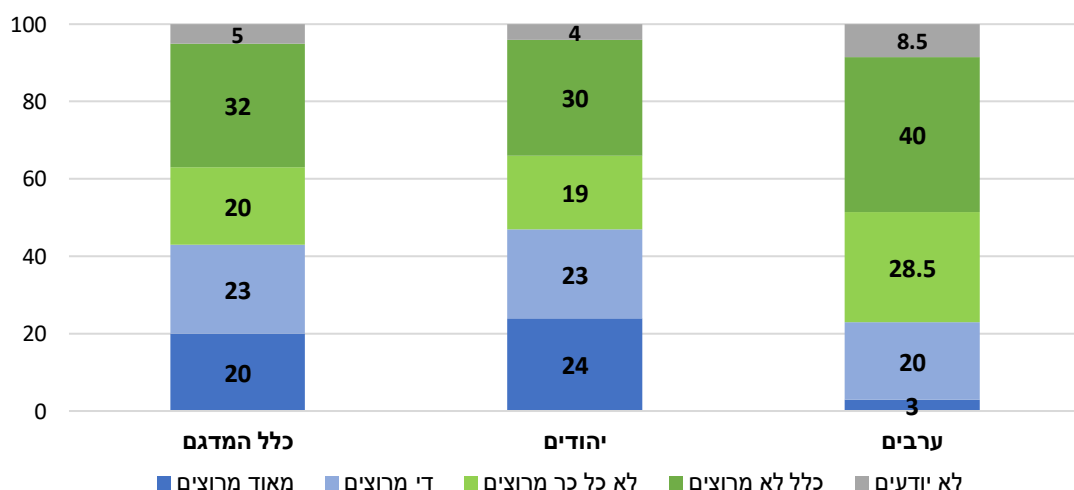

נמצא קשר בין מידת החשש להיפגע מטרור לבין מידת האופטימיות לגבי מצב הביטחון של ישראל: החוששים מטרור יותר פסימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומי. רוב מי שמודאגים מכך שהם עלולים להיפגע באירוע טרור הם גם פסימיים לגבי מצב הביטחון של ישראל בעתיד מבין היהודים (56%) ומבין הערבים (65%). כלומר, החשש מהיפגעות מטרור משליך באופן ברור על התפיסה הרחבה לגבי מצב הביטחון של ישראל.

לאחר הבחירות

בבחירות האחרונות השיג גוש הימין ניצחון ברור. תהינו עד כמה הישראלים מרוצים מתוצאות הבחירות? ניכר כי המרואיינים חלוקים בסוגיה זו: בכלל המדגם שיעור המרוצים נופל משיעור הלא מרוצים, 43% לעומת (52%). בקרב היהודים יש כמעט שוויון בין שתי הקבוצות, בעוד בקרב הערבים רוב גדול אינם מרוצים מהתוצאות.

"האם אתה מרוצה או לא מרוצה מתוצאות הבחירות האחרונות"? (% , כלל המדגם, יהודים, ערבים)

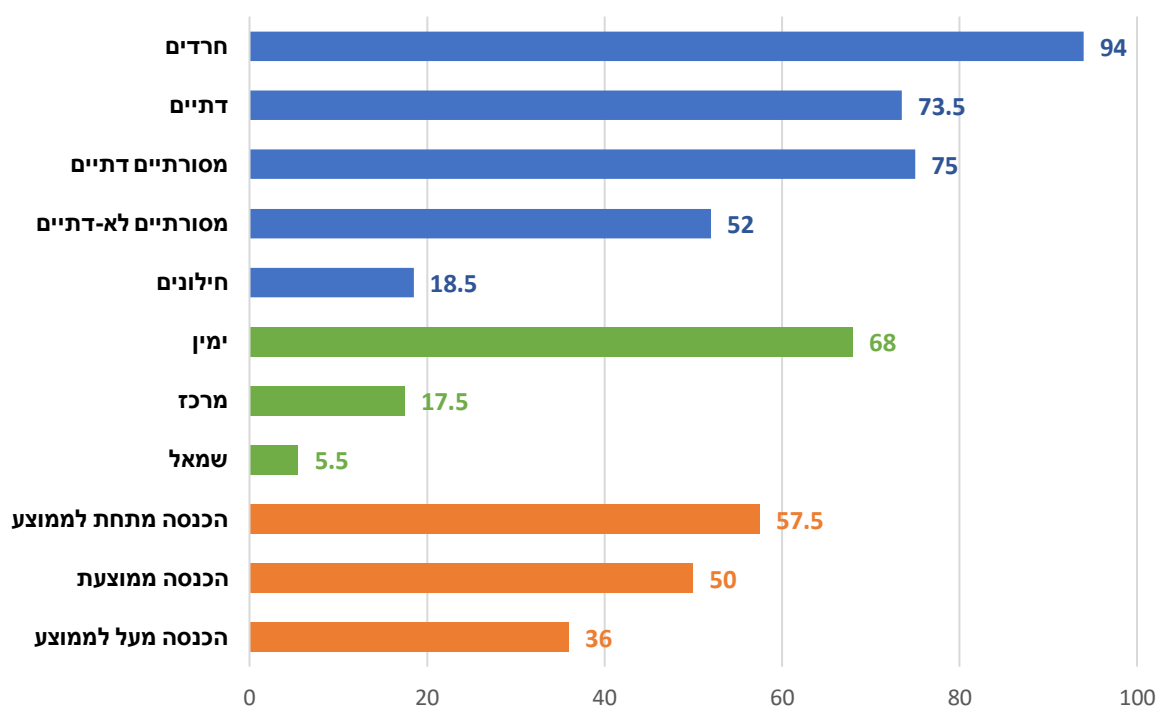

המיקום על הרצף חרדים-חילונים כמו גם המיקום באחד המחנות הפוליטיים, שיש ביניהם קשר הדוק כפי שהראינו לא פעם, קשורים מאוד לשביעות הרצון מתוצאות הבחירות: כמעט כל החרדים ציינו כי הם מרוצים, לצד כשני שלישים מהדתיים ומהמסורתיים הדתיים וכמחצית מהמסורתיים הדתיים. מנגד, רק מיעוט קטן מאוד מהחילונים מרוצים מתוצאות הבחירות.

פילוח לפי מחנה פוליטי מעלה כי כשני שלישים מהימין מרוצים מתוצאות הבחירות, לעומת מיעוט במרכז (17.5%) ובשמאל (5.5%). גם בפילוח לפי משתנה הכנסה נמצאו פערים גדולים: רוב היהודים שהכנסתם מתחת לממוצע מרוצים מתוצאות הבחירות, לצד כמחצית מאלה שהכנסתם ממוצעת, לעומת רק מעט מעל שליש מאלה שהכנסתם מעל לממוצע מרוצים מתוצאות הבחירות.

פילוח המרואיינים הערבים מעלה כי רק מעטים מהם מרוצים מתוצאות הבחירות: 23% ממצביעי חד"ש-תע"ל מרוצים מהתוצאות, 16% ממצביעי רע"ם ו-7% ממצביעי בל"ד.

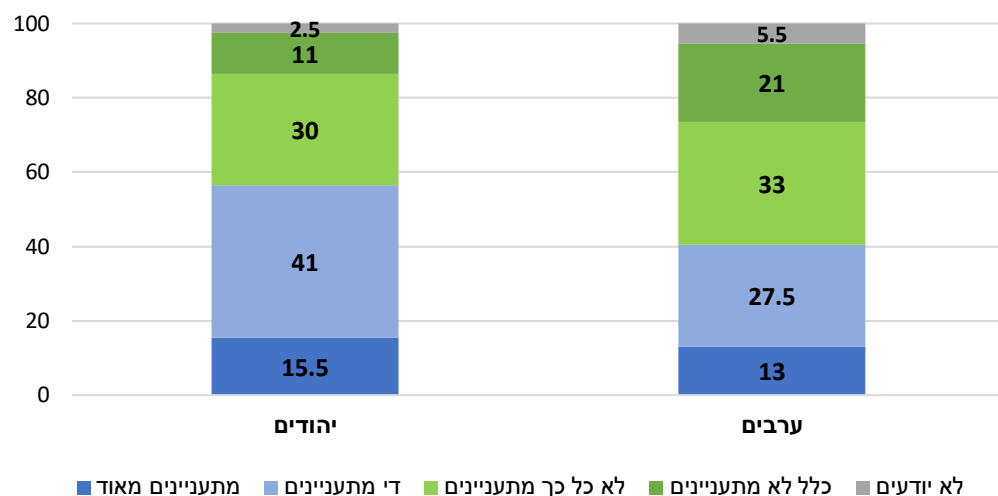
מרוצים מתוצאות הבחירות האחרונות (% , יהודים)

עוקבים אחר המשא ומתן הקואליציוני? בדקנו את המידה שבה הציבור הישראלי מתעניין בדיווחים על השיחות בין ראשי מפלגות בנסיון להקים ממשלה. מצאנו כי כמחצית דיווחו ציינו שהם מתעניינים בשיחות אלה לעומת 43% שאינם מתעניינים בדיווחים. התעניינות היהודים עולה על זו של הערבים (57% לעומת 40.5%).

במדגם היהודים לא נמצאו הבדלים בין המחנות, בין המיקומים השונים על הרצף חרדים-חילונים, וכן בפילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות.

התעניינות בדיווחי התקשורת על השיחות בין ראשי המפלגות השונות במטרה להקים ממשלה (% , יהודים וערבים)

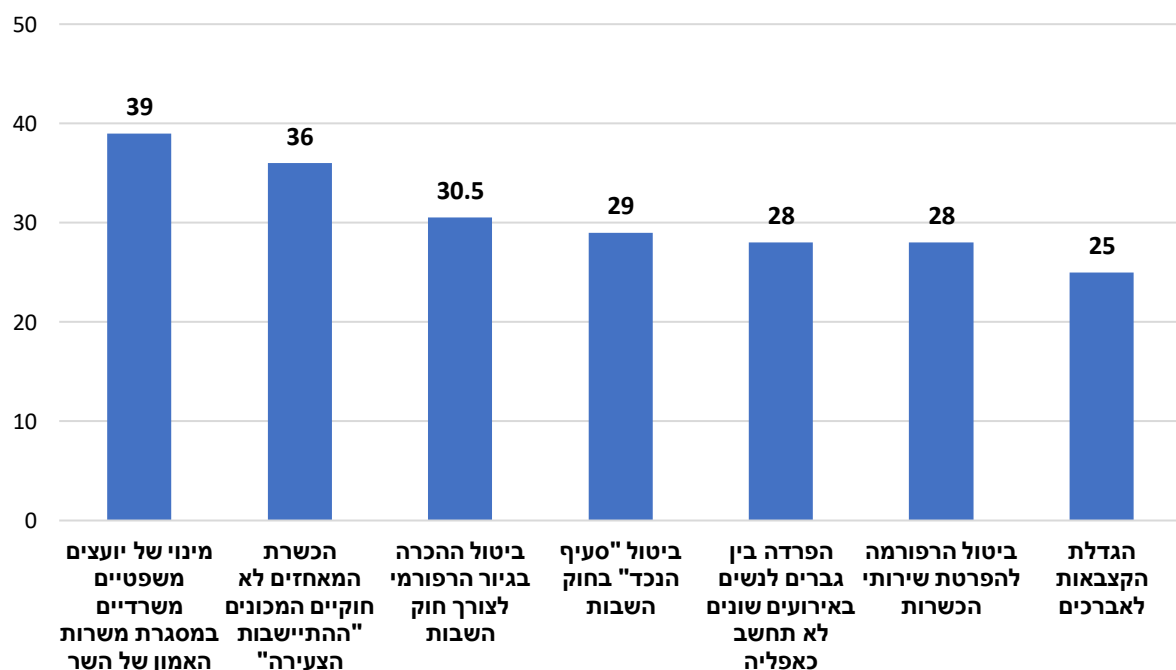

יוזמות החקיקה השונות

במסגרת המשא ומתן הקואליציוני, הונחו על השולחן מספר הצעות חקיקה. בסקר החודש בדקנו את מידת התמיכה הציבורית בהצעות הבאות: מינוי של יועצים משפטיים משרדיים במסגרת משרות האמון של כל שר; הפרדה בין גברים לנשים באירועים ציבוריים, בלימודים ובשירותים ציבוריים לא תחשב כאפליה על פי חוק; הגדלת הקצבאות לאברכים; הכשרת המאחזים לא חוקיים המכונים "ההתיישבות הצעירה"; ביטול הרפורמה להפרטת שירותי הכשרות; ביטול "סעיף הנכד" בחוק השבות, והגבלת הזכאות לעלייה לישראל ליהודים ולילדיהם; ביטול ההכרה בגיור הרפורמי לצורך חוק השבות.

כפי שאפשר לראות בתרשים שלהלן, בכלל המדגם רק מיעוט תומכים בכל אחת מן ההצעות. עם זאת יש לציין את השיעורים הגבוהים במיוחד שבחרו באפשרות לא יודעים לגבי כל אחת מן ההצעות הללו (בממוצע 18%).

תומכים בכל אחת מהצעות החקיקה שעלו במסגרת המשא ומתן הקואליציוני (% , כלל המדגם)

ואולם, כאשר מפלחים את התשובות לשאלות אלה לפי מיקום על מחנות פוליטיים (יהודים) מתגלים פערים גדולים בעמדות כלפי הצעות אלו. אולם גם בימין יש רוב (קטן) רק בהכשרת המאחזים לא חוקיים המכונים "ההתיישבות הצעירה" ובכך שהפרדה בין גברים לנשים באירועים ציבוריים, בלימודים ובשירותים ציבוריים לא תחשב כאפליה על פי חוק.

ההצעה (%) (תומכים)	שמאל	מרכז	ימין
מינוי של יועצים משפטיים משרדיים במסגרת משרות האמון של כל שר	25	30	47
הכשרת המאחזים לא חוקיים המכונים "ההתיישבות הצעירה"	7	21	57
ביטול ההכרה בגיור הרפורמי לצורך חוק השבות	11	17	42
ביטול "סעיף הנכד" בחוק השבות, והגבלת הזכאות לעלייה לישראל ליהודים ולילדיהם	11	19.5	37
הפרדה בין גברים לנשים באירועים ציבוריים, בלימודים ובשירותים ציבוריים לא תחשב כאפליה על פי חוק	7	15	52.7
ביטול הרפורמה להפרטת שירותי הכשרות	8	17	37.5
הגדלת הקצבאות לאברכים	7	12	34.5

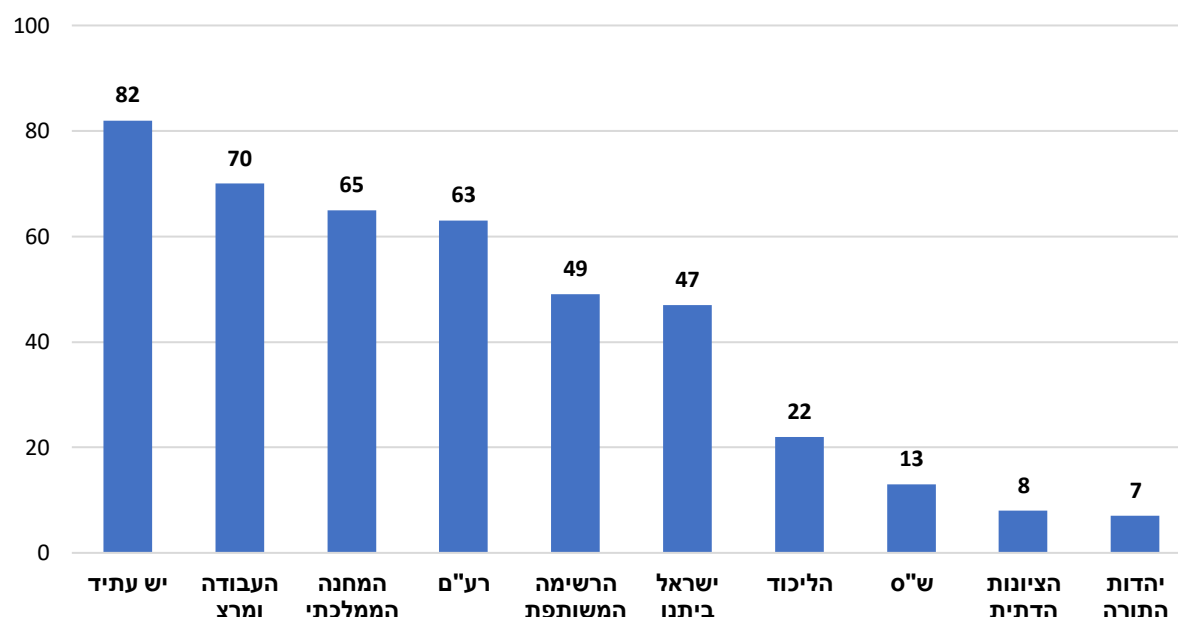
ההיבט המשפטי

בדרך לפגיעה בזכויות בסיסיות של אזרחי ישראל? לאור כל הצעות החקיקה הללו שאלנו שאלה שכבר נשאלה ב-2018 והיא: "מה הסיכוי לדעתך שהכנסת תחוקק בעתיד הנראה לעין חוק שיפגע בזכויות הבסיסיות של אזרחי ישראל?". בכלל המדגם הדעות בנושא חלוקות: 44% מהמרואיינים סבורים כי גבוהים הסיכויים שהכנסת תחוקק חוקים כאלה בעוד 46% סבורים כי הסיכויים לכך נמוכים.

בקרב הערבים יש רוב לסוברים כי יש סכנה לחקיקה שתפגע בזכויות (57%), לעומת מיעוט, אם כי גדול, מקרב היהודים (41%) המעריכים שכך עלול לקרות. ממצא מעניין הוא כי חרף התעצמות הדיונים בנושא, בהשוואה למדידה קודמת ב-2018, לא נמצא הבדל משמעותי בעמדות הציבור בשאלה זו.

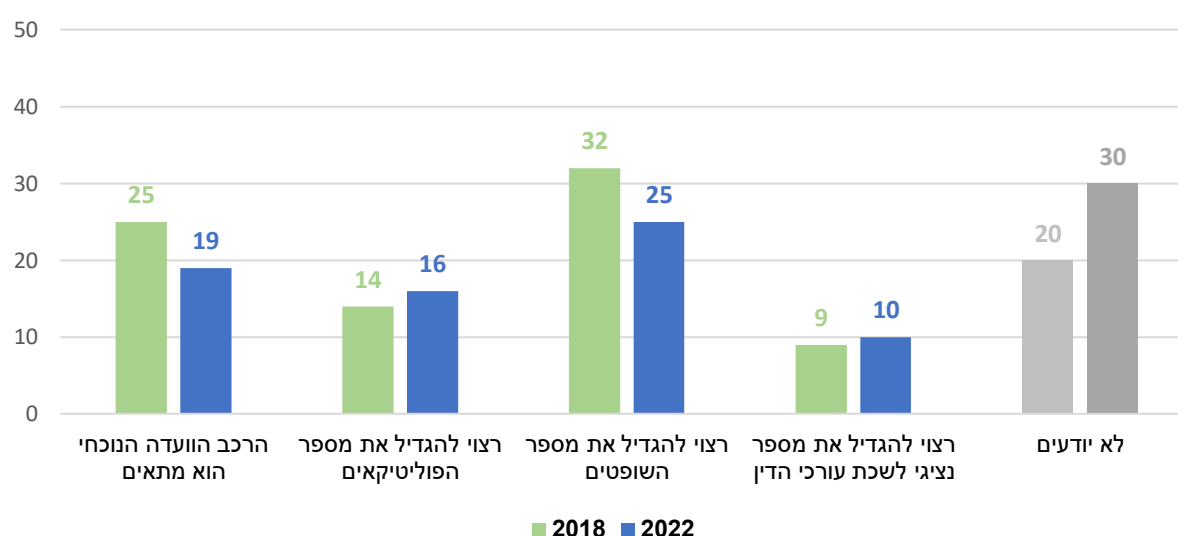
פילוח הציבור היהודי לפי מחנות פוליטיים מעלה, שלא במפתיע, כי בעוד רוב גדול מהשמאל (82%) ומהמרכז (61%) סבורים כי יש הסיכויים שהכנסת תחוקק חוקים שיפגעו בזכויות הבסיסיות של אזרחי ישראל הם גבוהים, הרי שרק מיעוט מהימין (25%) מעריכים כי הסיכויים לכך גבוהים. בהתאמה, פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי בעוד מצביעי הקואליציה המסתמנת מעריכים כי הסיכויים לפגיעה בחקיקה בזכויות הבסיסיות נמוך, רוב גדול ממצביעי המפלגות שהיו באופוזיציה מביעים חשש רב מחקיקה אפשרית כזו. ממצא מעניין הוא כי החשש בקרב מצביעי המפלגות הערביות נמוך מאשר בקרב מצביעי מפלגות המרכז והשמאל הציוניות.

מעריכים שיש סיכויים גבוהים שהכנסת תחוקק בעתיד הנראה לעין חוק שיפגע בזכויות הבסיסיות של אזרחי ישראל (%) כלל המדגם, פילוח לפי הצבעה בבחירות)

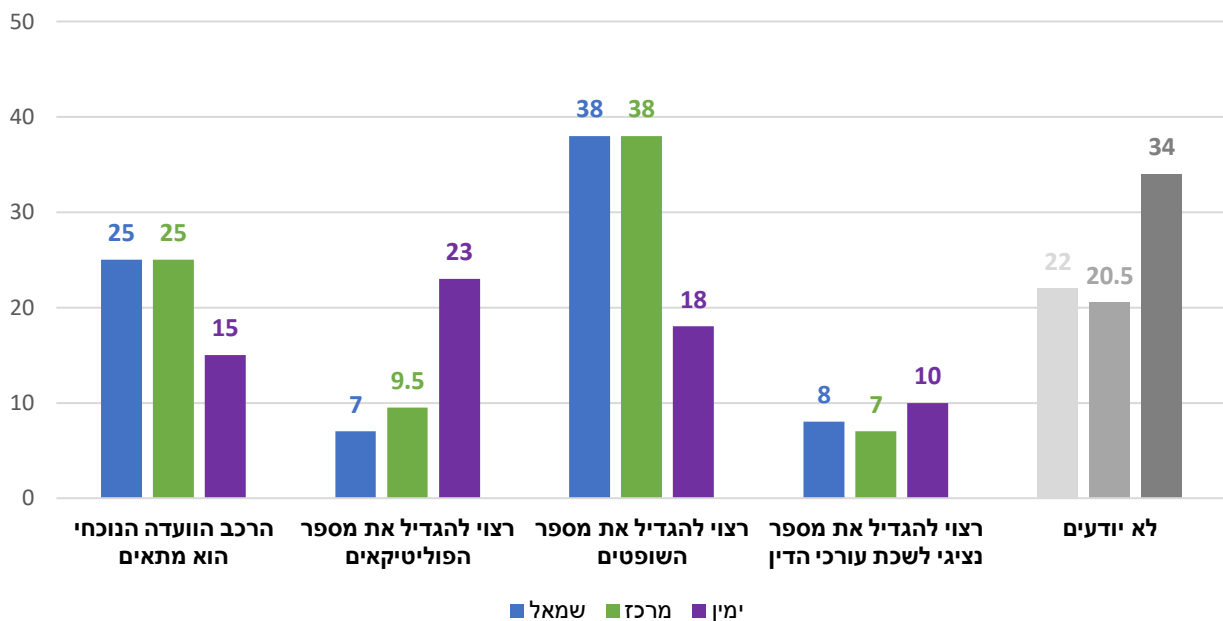
שינוי הרכב הוועדה לבחירת שופטים – ועוד בהקשר המשפטי: ביקשנו שוב, ארבע שנים לאחר המדידה הקודמת, לדעת האם הציבור סבור שההרכב הנוכחי של הוועדה לבחירת שופטים לבית המשפט העליון (4 פוליטיקאים, 3 שופטי בית המשפט העליון, ו-2 נציגי לשכת עורכי הדין) הוא מתאים או שיש לשנותו. מצאנו כי הן במדידת 2018 הן כיום השיעור הגבוה ביותר (2018 – 32%, 2022 – 25%) מעדיפים הגדלה של מספר השופטים בוועדה. במקום השני בשתי המדידות ניצבו מי שחושבים שההרכב הנוכחי מתאים, אם כי חלה כאן ירידה מ-25% ב-2018 ל-19% כיום. שיעורים קטנים יותר תומכים בהגדלת מספר הפוליטיקאים, ומיעוט קטן בלבד תומך בהגדלת מספר נציגי לשכת עורכי הדין. שיעור הלא יודעים כאן גבוה במיוחד.

האם ובאיזה אופן יש לשנות את הרכב הוועדה לבחירת שופטי בית המשפט העליון? (%) כלל המדגם, (2022, 20018)

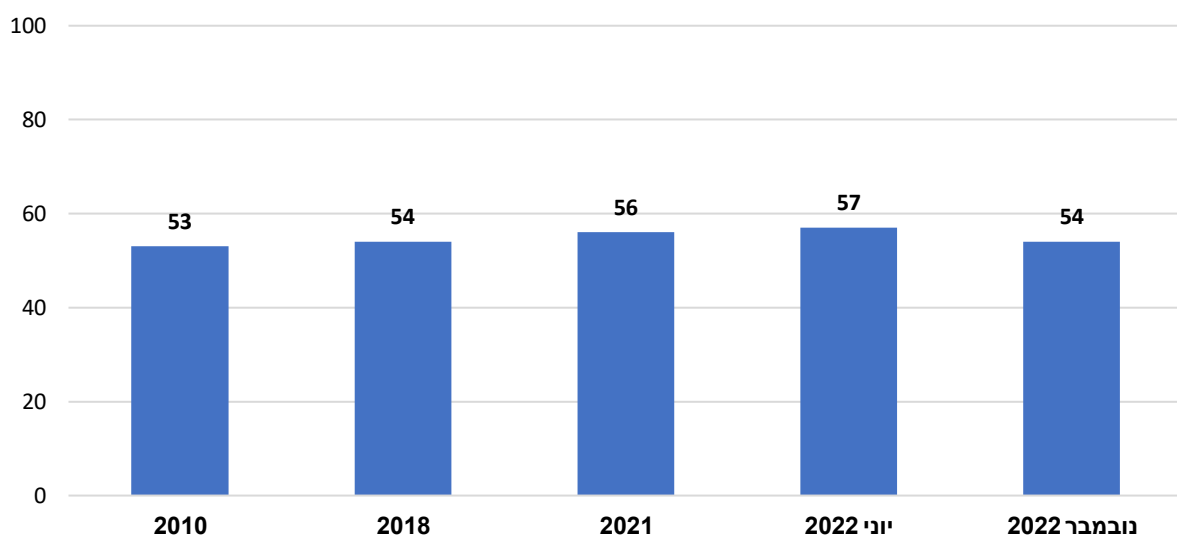
פילוח תשובות המרואיינים היהודים לפי מחנות פוליטיים מעלה דמיון רב בין השמאל למרכז, בשתי קבוצות אלה התשובה הנפוצה היא שיש להגדיל את מספר השופטים בוועדה ובמקום השני נמצא שיעור הסבורים שהרכב הוועדה הנוכחי מתאים. בימין, לעומת זאת, השיעור הגבוה ביותר סבורים שיש להגדיל את מספר הפוליטיקאים בוועדה. במחנה זה גם גדול ביותר שיעור הלא יודעים.

האם ובאיזה אופן יש לשנות את הרכב הוועדה לבחירת שופטי בית המשפט העליון? (% ,יהודים, לפי מחנות פוליטיים)

פסקת ההתגברות – גם בבדיקה הנוכחית, כמו בכל המדידות הקודמות, רוב המרואיינים מסכימים כי לבית המשפט העליון צריכה להיות סמכות לבטל חוקים שחוקקה הכנסת, כאשר אלה מנוגדים לחוקי היסוד של מדינת ישראל (54%), ואילו כשליש (35%) שאינם מסכימים לכך. עמדות היהודים והערבים בסוגיה דומות.

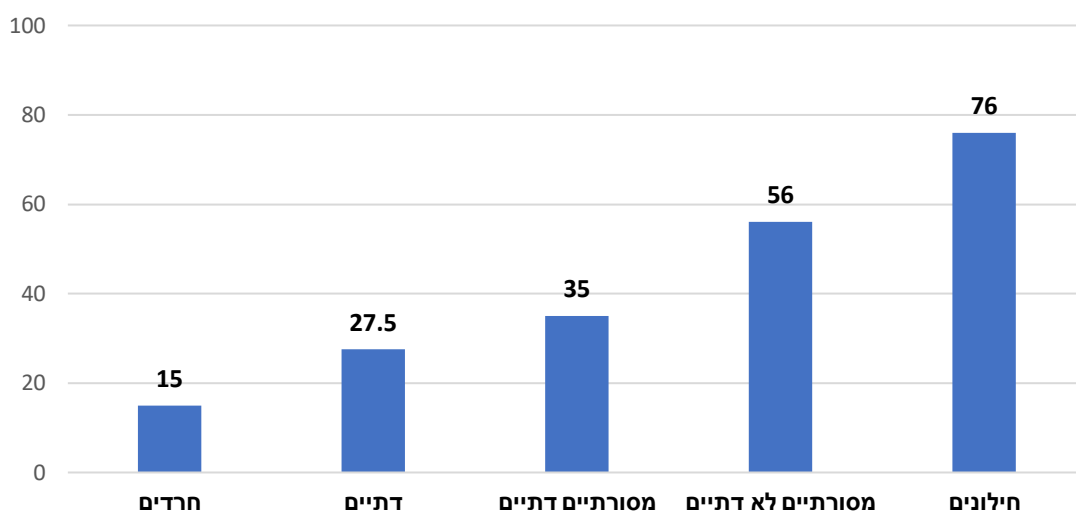
מסכימים שלבית המשפט העליון תהיה סמכות לבטל חוקים שחוקקה הכנסת, אשר מנוגדים לחוקי היסוד של מדינת ישראל (% ,כלל המדגם)

נמצאו הבדלים ניכרים בין הקבוצות השונות על הרצף חרדים-חילוניים (יהודים): רוב גדול מאוד מהחילוניים ורוב המסורתיים שאינם דתיים תומכים בתומכים בבכך שתהיה לבית המשפט העליון הסמכות לבטל חוקים שחוקקה הכנסת, לעומת מיעוט קטן והולך עם העלייה במידת הדתיות בקרב המסורתיים הדתיים, הדתיים והחרדים שתומכים בכך.

פילוח לפי מחנה פוליטי (יהודים) מראה כי בשמאל (85%) ובמרכז (74%) יש תמיכה רבה בכך ש בית המשפט העליון יוכל לבטל חוקים כאשר אלה מנוגדים לחוקי יסוד, אך בימין העמדות חלוקות: 41% תומכים לעומת 49% שמתנגדים לכך.

מסכימים שלבית המשפט העליון תהיה סמכות לבטל חוקים שחוקקה הכנסת, אשר מנוגדים לחוקי היסוד של מדינת ישראל? (% , יהודים, לפי המיקום על הרצף החרדי-חילוני)

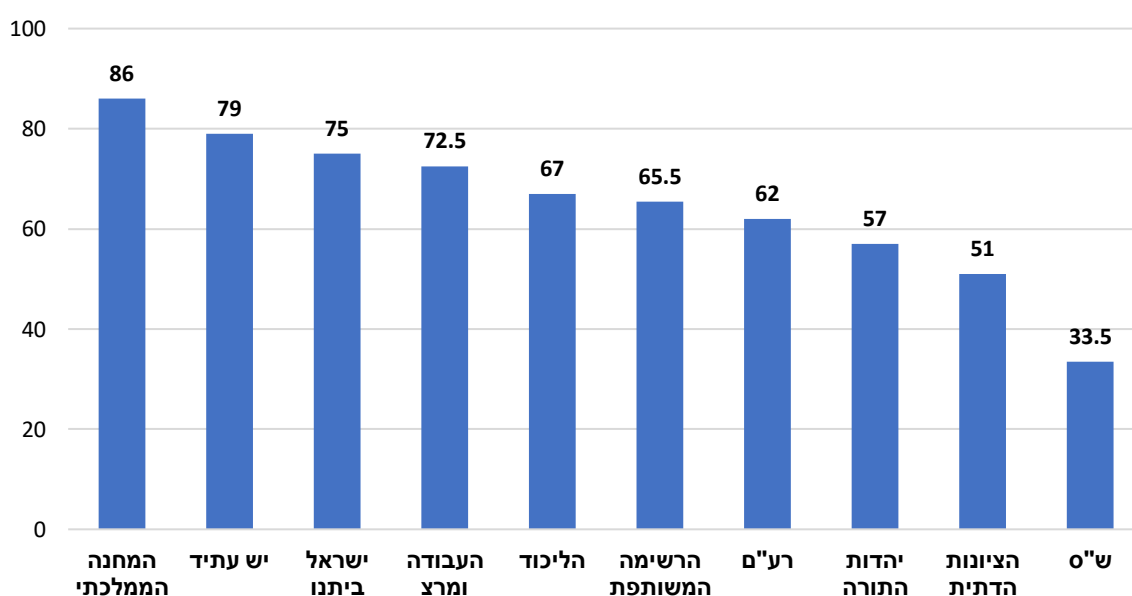

נכונות לפשרות

ולבסוף, נוכח החרפת הפיצול בחברה על בסיס פוליטי והעובדה כי בעבר מצאנו שהדבר מעיק על הישראלים, שאלנו: "האם אתה מסכים או לא מסכים כי כדי לגשר בין שני המחנות הפוליטיים כדאי שתהיה הידברות על הצעות החקיקה העולות וניסיון להגיע לפשרות?". וכן מצאנו נכונות לכך: כשני שלישים מהמראיינים שיש לקיים הידברות ולנסות להגיע לפשרות, לעומת רק כחמישים בלבד המתנגדים לכך.

פילוח לפי הצבעה בבחירות האחרונות מעלה כי לבד ממצביעי ש"ס, שרק שליש מהם מסכימים כי יש לנסות להגיע לפשרות, בקרב מצביעי שאר המפלגות הרוב תומכים בעמדה זו, כאשר בקרב המפלגות שיהיו באופוזיציה שיעור המסכימים לכך הוא – באופן לא מפתיע ביותר – גדול במיוחד.

מסכימים כי כדי לגשר בין המחנות הפוליטיים כדאי שתהיה הידברות וניסיון להגיע לפשרות על הצעות חקיקה (% , כלל המדגם, פילוח לפי הצבעה בבחירות)

מדד הקול הישראלי נובמבר 2022 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 28/11-1/12/2022, רואיינו 600 איש ואשה בשפה העברית ו-147 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת בטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו- <https://dataisrael.idi.org.il>